

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Articoli și cores-
pondențe pentru pu-
blicare se trimit re-
dacțiunii.Concurse, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
Administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRUAUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Sănătatea.

Ori câte ar fi neajunsurile omului în viață, bunul cel mai mare și de neprețuit fi este sănătatea, căci omul sănătos nu-i chip să nu le răsbească pe toate.

Acolo unde este sănătate, toate năcazurile și greutățile pot fi înlăturate, căci trupul sănătos toate le rabdă și le biruește, iar după proverbul rămas dela răstrămoșii nostri, este: »Minte sănătoasă, în trup sănătos«!

Dacă sănătatea este dar un bun atât de prețios, cât de mult suntem datori să ni-o îngrijim și să ne-o păstrăm! Ca să fim oameni întregi și meniți a ne susține și a lăsa urmașilor nostri toată vigoarea trupeză și sufletească, trebuie să biruim neajunsurile și pacostele din viață, pentru-ca să ajungem nu numai ca oameni singuratici ci și ca popor să ne împlinim rostul pe lumea aceasta, să ne sporim și vânjosim. Cu adevărat cei ce trăiesc departe de fumul, praful și otrăvurile aerului orașelor, sunt mai sănătoși, mai tari și mai bine făptuiți pentru a lupta ori scăpa de ori ce boale. Dar totuși este un mult mai mare greumânt în viața săteanului, în această privință; căci deși el e mai sănătos, — prin eventuala neîngrijire la vreme, din lipsa de pricepere și de mijloace, pe cari orașenii le au, poate ajunge în năpastă. Și apoi, în lumea de azi și pe cât trece vremea, boalele se înmulțesc, și omul e tot mai mult expus lor, dacă nu știe să se păzească și îngrijească, tot mai slab, dacă nu se îngrădește în calea lor.

Paza de boale și îngrijirea sunt lucruri de căpetenie, cari adeseori lipsesc la popor; și nu e mai puțin adevărat, că nici ajutorul leucitorului chemat și priceput nu e totdeauna la îndemână... Bine va fi dar, dacă se vor căuta mijloace pentru a preveni astfel de neajunsuri, — căci nu perirea este menirea neamurilor nici istovirea lor; ci: »Creșteți și vă înmulțiți, și stăpâniți tot pământul«, — a fost porunca dumnezeiască și este chemarea omului.

Pentru a slugi dar, trebuințelor igienice, trebuințelor de trai, de ajutorare în cazuri grab-

nice, găsit-u-s-au oameni, oameni de bine și cu gânduri bune și învățatură.

Amintim aci »Sănătatea« revistă de igienă și medicină populară, menită de a servi interesele poporului nostru, foaie, care se adresează în special acelor factori, cari sunt mai apropiați de popor, se adresează în rândul întâi preoților și învățătorilor.

Multe lucruri bune s'au pornit și la noi și nu odată am avut nenorocul să le vedem dispărând... căci nu întotdeauna sunt înțelesle bunele intențiuni, doar' nici în totdeauna nu se ajunge banul, ori nu se satisfac realele trebuințe... ori e mare nepăsarea.

Revista de care vorbim aci, acum a început să apară; și dacă atragem atenția asupra ei, e mai ales să dezvoltăm interesul celor chemați, celor dela sate, de a privighia asupra sănătății, a vieții igienice, asupra viciilor și diferitelor păcate, cari seceră mai ales, foarte multe jertfe din copiii poporului nostru; să caute a se interesa dar, de această foaie care promite a fi de folos.

Iată punctele principale ale programului pe care promite a-l realiza »Sănătatea«.*)

»Vom da o deosebită atențiune alimentațiunii poporului nostru și vom arăta, cum se pot combate multe obiceiuri rele, cari și-le însușește poporul, fără ca să bănuiască efectele lor desastroase și periculoase. Locuința țaranului nostru lasă mult de dorit din punct de vedere igienic. Vom arăta cum trebuie să fie întocmită, pentru-ca să nu devie un focar de boale infecțioase.

Vom informa pe cetitorii nostri despre măsurile care le prescrie igiena spre a încunjuța boalele infecțioase, care cauzează și la noi foarte multe cazuri de moarte.

Vom combate abuzul spirtuoaselor și vom arăta efectele rele ale acestui abus asupra sănătății și asupra stării morale și materiale ale poporului.

Vom stărui pentru folosirea cât de deasă a băilor calde și reci pentru curățirea și întărirea corpului precum și ca mijloc curativ în cazuri de boale.

*) »Sănătatea« Red. Dr. G. Baiulescu, Brașov str. Vămii 36. Apare la 1 și 15 a lunii. Abon. 5 cor. pe an. Un nr. 8 pag.

Vom arăta prescripțiile igienei cu privire la îmbrăcăminte, cu privire la muncă și repaos și cu privire la exercițiile corporale.

Ne vom ocupa și cu influința diferitelor meserii asupra sănătății, cu igiena școlii și cu influențele ei asupra sănătății elevilor.

Din când în când vom iniția pe cetitorii noștri și în unele cunoștințe din știința, care are de obiect studiul funcțiunii organelor corpului nostru, adică din fiziologie, și vom descrie funcțiunile cele mari și principale ale organismului: respirațiunea, circulațiunea, nutrițiunea, ș. a.

Pe lângă aceasta este știut, că în fața unui accident laicul se zăpăcește, își pierde cumpătul, este cuprins de frică și nu știe ce să facă; adese-ori emoțiunea și râvna de a da ajutor grabnic îi inspiră ajutoare și îngrijiri fără folos sau chiar stricătioase. Pentru astfel de cazuri vom indica prescripțiile cele mai salutare și vom da și unele detalii referitoare la casurile, care aparțin așa numitei mici chirurgii, arătând cum trebuie pansate rănilor, cum se aplică bandajele ș. a.

Nu vom uita însă un lucru de mare importanță: ajutorul cel mai perfect și îngrijirea cea mai devotată, ce trebuie dată bolnavilor. Vom satisface și acestei cerințe, arătând preceptele generale din arta de a îngriji bolnavii și convalescenții și regimul, ce are să fie observat în timpul boalei și reconvalescenții.

Raportul

dintre cosmogonia biblică și cea științifică.

(Urmare și fine.)

Să vedem acum câteva din acele liniamente generale la care se reduce după noi *armonia dintre Biblie și știință*; referitor la chestiunea ce ne preocupă:

1) Admiterea unei materii haotice, și nebulozei cosmice, din care s'a făcut lumea.

Biblia spune că aceasta este creată de Dumnezeu, iar știința o admite ca ceva dat, fără să poată da vr'o explicațiune asupra provenienții ei¹⁾.

2) Pământul eră la început o masă informă de materie, învăluită de întuneric și apă.

Știința explică starea aceasta primordială a pământului prin aceea, ce el eră de curând deprins din masa nebulozei cosmice. Întunericul proveniă din cauză că masa de materie, care aveă să fie pământul, începuse a se răci după desprinderea ei din nebuloză și ne mai fiind arzătoare nu mai eră nici luminoasă, iar apa proveniă din vaporii atmosferei răcite, condensați și căzuți pe pământ.

3) Lumina a urmat după întuneric.

Asupra naturei acestei lumini, care a luminat pământul pe când el eră încă acoperit de apă și mult timp după aceea — căci după Biblie soarele s'a arătat în ziua a patra a creațiunii — oamenii de știință au emis două păreri: După una din aceste păreri lumina proveniă dela soare, care există, căci pământul eră numai o bucată din el și se învârtea în jurul lui. Din cauza atmosferei încărcate cu vaporii de apă razele soarelui

¹⁾ K. Braun.

pătrundeau însă cu greu până la pământ, așa că numai după mai multă trecere de timp acesta fu luminat pe deplin. De aceea Biblia zice că soarele a fost făcut în ziua a patra. Ea voește să înțeleagă prin aceasta că soarele a fost văzut de pe pământ mai târziu, nu chiar din prima fază a existenței lui. După o altă părere lumina nu proveniă dela soare, ci eră proprie pământului, a cărui atmosferă eră luminoasă și călduroasă¹⁾. Aflarea cărbunilor de pământ în toate regiunile pământului, la poli ca și la ecuator, întărește această ipoteză, căci pentru ca arborii, din a căror carbonizare au rezultat cărbunii de pământ să poată crește pe toată întinderea scoarții globului pământesc, a trebuit să fie peste tot aceeași temperatură. Răspândirea căldurii deopotrivă pe toată suprafața pământului sunt o puternică dovadă, că lumina și căldura nu puteau veni dela un focar din afară de pământ, căci în acest caz am fi avut căldură la ecuator și frig la poli, cum avem azi, și vegetațiunea nu poate fi la fel peste tot.

4) Ivirea uscatului sau despărțirea pământului de apă.

Sâmburele părții de materie ruptă din nebuloză pentru a se preface cu timpul în pământ se răciă treptat la suprafața din cauza apei de care eră acoperit, în interior însă eră tot arzător. Din această cauză scoarța se întinse foarte mult și trebuia să crape pe unele locuri pe unde isbucniră din interior mari cantități de substanțe vulcanice, care se depuseră pe scoarță. În locurile pe unde se produsă astfel de erupțiuni scoarța se ridică. Acelaș lucru se întâmplă și cu marginile crăpăturilor produse de erupțiunile vulcanice. Cu chipul acesta se produsă cele dintâi insule și încetul cu încetul se formară continentele. Acțiunea aerului și a vaporilor de apă din atmosferă sub formă de cicloane și deluvii veni în ajutorul erupțiunilor vulcanice și grăbi schimbările ce se produsă la suprafața pământului până ce luă forma pe care o are azi.

5) Pământul se acoperă treptat cu vegetațiune, se ivesc animalele de apă și de uscat și în cele din urmă omul.

E firesc lucru ca toate să se fi petrecut în această ordine. Cu toate acestea din partea științei s'a ridicat obiecțiunea:

Cum au putut exista plantele fără lumina soarelui? Căci Biblia vorbește de plante că au fost create în ziua a treia, iar de soare, lună și stele că au fost făcute în ziua a patra. La aceasta s'a răspuns că soarele și celelalte corpuri cerești existau — cum văzurăm mai sus — deodată cu pământul, ba chiar mai înainte de el și că în Biblie se spune că au fost create în ziua a patra, pentrucă numai mai târziu, când atmosfera pământului n'a mai fost mult încărcată cu vaporii de apă, au putut fi văzute de pe pământ²⁾. Prin urmare, lumina solară nu lipsia cu totul pământului până în ziua a patra și vegetațiunea putea crește pentrucă *observațiunea a dovedit că asimilațiunea în celulele plantelor se poate face și numai sub influența razelor ultraroșii și ultraviolete, a acelor raze, care au acțiune calorică și chimică și deci nu eră nevoie nici atunci de întreaga lumină a soarelui pentru ca vegetațiunea să se poată desvoltă*. Pe lângă aceasta, dacă lumina pământului din cele dintâi trei zile ale creațiunii după Biblie a fost o lumină proprie pământului, lumina atmosferei pământului — cum iarăși văzurăm mai sus că s'a susținut în numele științei — și aceasta a fost suficientă pentru viața vegetalelor, așa că în acest punct nu e nici o greutate pentru știință de a admite întocmai ceea ce spune Biblia.

¹⁾ F. Bettex.

²⁾ Sunt însă învățați, ca d. p. ilustrul astronom francez Fage, care susținu că soarele s'a format mai târziu decât pământul.

O altă obiecțiune s'a ridicat de știință — însă cu oarecare sfială — contra afirmării Bibliei, că plantele au apărut în ziua a treia, iar animalele în ziua a cincea. Această obiecțiune vrea să zică, că Biblia pune un prea lung interval între aparițiunea vegetalelor și a animalelor, pe când din cercetările paleontologice s'ar părea că și unele și altele au apărut cam în același timp. Obiecțiunea nu e însă temeinică, pentru că Paleontologia nu e singura ramură a științei care ne dă cheia înțelegerii celor ce s'au petrecut pe pământ în timpurile preistorice. Dacă în straturile mai vechi ale scoarței pământului nu se găsesc multe resturi de plante petrificate, aceasta nu e o dovadă că n'a existat vegetațiune în acest timp, ci faptul se explică prin aceea, că aproape întreaga floră a acelei îndepărtate vremi a dispărut aproape fără urmă, din cauza gîngășiei formelor ei, pe când scheletele de animale, fiind mai consistente, s'au putut păstra mai bine prin petrefacțiune. Regnul vegetal a trebuit neapărat să precedă celui animal, pentru că el a pregătit terenul acestuia din urmă. Plantele absorb din atmosferă acidul carbonic și dau afară oxigen, ele ajută prin urmare la purificarea aerului necesar vieții animalelor, care absorb din potrivă oxigen și dau afară acid carbonic, ar fi în mare cantitate în atmosferă, animalele n'ar putea trăi. Într-o atmosferă în care sunt 3-4 procente de acid carbonic animalele mor. În primele faze ale vieții pământului atmosfera trebuie să fi fost mult mai încărcată cu acid carbonic. Orice viață animală era deci imposibilă în acele vremuri. A trebuit mai întâi să existe plante, care timp îndelungat să lucreze ca niște adevărate uzine la transformarea acidului carbonic în oxigen și să creeze astfel condițiunile prielnice vieții animale. Apoi animalele se hrănesc numai cu materii organice: plante sau alte animale și fără plante ele n'ar fi putut trăi, pentru că plantele nu numai că sunt ele ființe organice și oferă astfel hrană animalelor, dar ele transformă materia anorganică în organică și pun astfel la îndemâna animalelor bogate și variate proviziuni.

Asupra acestor cinci puncte Biblia și știința sunt în deplin acord și pe baza lor se poate stabili armonia dintre una și alta până în cele mai mici detalii, dacă nu se scapă din vedere că scopul uneia e cu totul diferit de al celeilalte și că prin urmare în tot ce este mai presus de experiență și observațiune trebuie să dăm întâietate Bibliei, iar în tot ce este din domeniul experienței și al observațiunii se dă întâietate științei. Numai când nu se ține seamă de acest principiu călăuzitor numai atunci se poate da naștere la conflicte între Biblie — sau religiune ori teologie, ceace e tot una — și știință. Adevărata știință n'a fost și nu va fi nici odată împotriva religiunii, ci din contra e o bună aliată a ei, după cum adevărata religiune a fost și va fi întotdeauna o bună tovarășă și o sinceră călăuză a științei. Ambele se întregesc reciproc.

Iisus învață a ne ruga*.)

Tînta lectiunii: Azi vă spun, Fiilor, cum a învățat Iisus, a ne ruga?

Analiză și sinteză. Oare ce facem când ne rugăm? Cerem dela cineva să ne dea ceva, să ne facă vr'un bine. Ce cerem dela părinți? Păne, îmbrăcăminte ș.

*) Comunicat din opul meu catihetic: *Metodul de propunere pentru Istoriarele biblice*, care e în lucrare, spre a se învedera, că ce firesc este a trata materia biblică după principiul treptelor formale (încă e posibil mai pe scurt) și a estrage învățăturile dogmatice și morale, cari în Catehizm se pun în sistem. Opul apare mai târziu.

a. Când cerem dela cineva ceva? Cerem când suntem în lipsă. Și dela cine cerem ajutor, dela celce poate ori nu ne poate ajuta? — Dar oare părinții sau alți oameni pot să ne ajute în toate lipsele noastre? Nu pot. Dar cine poate? Dumnezeu. Și de ce poate El? Pentru că e „Atotputernic“.

Cari sunt lucrurile, pe cari le cerem lui D-zeu, pentru că numai El ni-le poate da? Sănătatea, pânea de toate zilele, iertarea păcatelor și viața vecinică. Da, așa e. Ce facem dară, când ne rugăm lui D-zeu? Vorbim cu El și cerem ceva. Dar ce credeți, numai când cerem ceva ne rugăm lui D-zeu? Ba, ne rugăm și când îl laudăm și îi mulțămim. Vedeți, Fiilor, noi avem o rugăciune, în care se cuprind toate cererile și dorințele noastre. Aceea e: „Tatăl nostru“. Domnul Hristos ni-a dat-o, de aceea se numește: „Rugăciunea Domnească“.

Ascultați, ce a zis Domnul Hristos! Când vă rugați, nu vorbiți multe, ca păgânii. Și de ce? Pentru că El știe și înainte de ce cerem, cele ce ne trebuiesc nouă și nu caută la vorbă multă, ci la curăția inimii, din care iese rugăciunea.

Domnul Hristos a zis: Când vă rugați așa să ziceți: „Tatăl nostru carele ești în ceruri!“ Ce însemnă asta? Însemnă că chemăm pe Dumnezeu. După ce am chemat pe D-zeu zicem: „Sfîntească-se numele Tău“. Ce am zis acum? Am cerut ceva, ca numele Lui să se sfîntească prin faptele noastre.

Apoi zicem: „Vină împărăția Ta“. Ce cerem aici? Ca împărăția fericirii să vină pe pământ.

Apoi zicem: „Fie voia Ta, precum în cer așa și pre pământ“. Ce cerem aici? Cerem, ca să ne îndrepte a plini voia lui pe pământ, precum ingerul i-o implinesc în cer.

Și mai zicem: „Pânea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi“. Ce cerem aici? Cerem hrana trupezască și sufletească.

Cerem apoi: „Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum iertăm și noi greșitorilor nostri“. Aici, precum vedeți, cerem iertarea păcatelor, dar făgăduim, că și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă.

Zicem mai departe: „Și nu ne duce pe noi în ispită“. Ce cerem aici? Să ne ferească de toate ispitele, cari vin dela poftele trupului, dela lume și dela diavolul și ne pot duce în păcat.

Încheiem apoi cererile așa: „Ci ne mîntuiește de cel rău“. Ce cerem aici? Scutirea de toate relele trupezști și sufletești, temporale și eterne.

Ce fel de rugăciune este dară „Tatăl nostru“? Este rugăciune de cerere, căci cuprinde 7 cereri. Cari sunt acelea? (Reproducerea cererilor apoi a textului).

Textul: (Cum a învățat dară Iisus, să ne rugăm?)

Domnul Hristos a zis:

Când vă rugați nu grăiți multe, ca păgânii, cari cred, că pentru multa vorbă vor fi auziți. Că știe Tatăl vostru cele ce vă trebuiesc vouă, mai înainte de ce veți cere dela dănsul. Deci când vă rugați așa să ziceți:

Tatăl nostru, carele ești în ceruri, sfîntească-se numele Tău, vină împărăția Ta, fie voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pânea noastră, cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum iertăm și noi greșitorilor nostri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne mîntuiește de cel rău. Că a Ta este împărăția și puterea și mărirea în veci. Amin. (După reproducerea prin elevi urmează:)

Asociația și sistemizarea (Estragerea învățăturii morale).

De ce a zis Iisus, să nu vorbim multe când ne rugăm, precum fac păgânii? Pentru că Dumnezeu și așa

știe ce ne trebuie nouă. În ce se cuprinde dar puterea rugăciunii, dacă nu în vorba multă? În curățenia inimii. Dar pe lângă curățenia inimii de gânduri rele, nu mai cere D-zeu ceva de la noi, că să dobândim cererile? Ba mai cere, ca și noi să facem altora adevă deapropelui, ceea ce ni-ar plăcea să ne facă El nouă. Promitem noi aceasta în „Tatăl nostru”? Da, promitem, când zicem, că și noi iertăm păcătoșilor noștri. Și făcând bine deapropelui ce împlinim? Împlinim voia lui D zeu.

Acum de unde știm că Dumnezeu ascultă numai rugăciunea celor ce se roagă cu inimă curată și împlinesc voia lui? Iată vă spun eu, că Domnul Hristos a zis:

„Nu tot cel ce îmi zice: Doamne, Doamne va intra întru împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu, carele este în ceruri”. (Ce este rugăciunea?). Rugăciunea este vorbirea omului cu Dumnezeu. (De câte feluri e rugăciunea?) Rug. e de 3 feluri: de cerere, de laudă și de mulțumită.

Nicolae Crișmaru,
paroh.

Din trecutul nostru cultural.

— Urmare. —

Vasilie Alexandri este tovarăș la „Dacia literară” cu Kogălniceanu și Russo. Cu Kogălniceanu el intră în lupta mare a creării României moderne, dar totuși rămâne poet, poetul a trei generații, căci mai mult era fiu al Muzelor... el a cântat la 1848, *Deșteptarea României* și *Sentinela română*, la Unirea principatelor *Hora unirii* (la 1859), la războiul Independenței pe *Peneș Curcanul*...

Născut la Bacău, *V. Alexandri* și-a făcut primele studii într'o școală franceză din Iași, unde cunoscă pe copiii Kogălniceanu și Matei Milo, prietini și tovarăși și la bărbăție. Trimis la Paris, să învețe medicina, se întoarce acasă la 1839 numai cu diploma de „bacalauriat în litere”. În „Dacia literară” alui Kogălniceanu publică el prima sa lucrare literară „Buchetiera din Florența”.

Numit director al teatrului din Iași, împreună cu C. Negruzzi și M. Kogălniceanu, Alexandri se hotărăște să scrie piese de teatru corăspunzătoare condițiilor de cultură din patria sa, într'o limbă frumoasă, și cu gândul de a deschide drumul de progres ideilor noi, de reformă. Dintre canțonetele, vodevilurile și farzele sale cea dintâi este „Iorgu dela Sadagura”.

Exilat, în anul 1848, ca revoluționar, scrie poezia:

„Voi ce stați în adormire
„Voi ce stați în nemișcare
„N'auziți în somnul vostru
„Acel glas triumfător...

Intors în patrie, ia parte la evenimentele politice, iar de la 1866 se devotază mai mult literaturii, colaborând la „Convorbiri literare”. Intre altele a scris, în timpul acesta oda „Cântecul ginței latine”, pentru care a fost distins la concursul din Montpellier, între poeții popoarelor latine, ca „bardul latinității”. În acest timp scrie el poeziile sale frumoase, intitulate „Pasteluri”.

După ce s'au stâns contemporanii săi din perioada eroică, C. Negruzzi și D. Bolintineanu, cu douăzeci de

ani după Unirea principatelor române, sufletul bătrânului Alexandri este tot tiner și gloria militară reînviată în războiul din 1877—78, a găsit răsunet în coardele lirei sale. Cu aceeași putere, cum cântase „Deșteptarea României” înainte cu 30 de ani, cântă și acum pe „Peneș Curcanul”, „Balcanul și Carpatul”...

Petrecând cea din urmă parte a vieții sale într'o liniște suverană, ca plenipotențiar al României în Paris, puțin după războiul pe care se găsisse tot el să-l cânte, încetează din viață, poetul „vecinic tiner și fericit”, și adus în patrie e înmormântat la moșia sa din Mircești „luncă dragă, dragă luncă” pe care atât de frumos, plastic și plin de poezie a știut să o prindă în frumoasele sale poezii descriptive.

Caracterizând opera lui V. Alexandri, un critic literar din zilele noastre (G. Ibrăileanu, V. R. II. 2) zice:

„Toate direcțiile în cari s'a manifestat, 48-ismul, junimismul, țărănismul, cântarea trecutului ca și a reformizmului și străinizmului, critica sistemelor lingvistice și de literatură, ca și activitatea sa politică, se reduc și se conciliază, la urmă în singura tendință dominantă: naționalismul, așa cum se poate el prezenta într'un suflet mai mult impresionabil, decât de cugetător”.

Iar T. Maiorescu, îl caracterizează: „În Alexandri vibrează toată inima, toată mișcarea compatrioților săi, câtă s'a putut intrupa în formă poetică, în starea relativă a poporului nostru... A lui liră multicoloră a sunat la orice adiere, ce s'a putut deșteptă din mișcarea poporului nostru”.

Publicațiunile lui *Vasilie Alexandri* le grupăm în următoarele:

1. A publicat o colecție de poezii poporane, pe cari le-a revizuit, cu competența-i de poet,* dându-ne un bogat și frumos material, introdus printr'un studiu introductiv plin de gingășie despre simțirea și poezia sufletului poporului românesc. S'a tipărit la Paris la 1852, ca ediție primă.

2. *Doine și lacrimioare* și mărgăritărele. Volumul acesta cuprinde poezii ocazionale mai mult, câteva legende și cunoscuta „Steluță”, atât de gingașă, care s'a răspândit, cântată într'o frumoasă melodie.

3. *Pastelurile* sunt cele mai frumoase poezii ale lui Alexandri, neîntrecut în puterea descrierilor de peisagii, românești, românețe, apus, iarnă, ș. a. Cel mai minunat este „Concertul în luncă”.

4. *Legendele* sunt luate, ca subiecte atât din tradiția poporană cea fantastică cât și din istorie. Amintim „Legenda ciocărliei”, „L. rândunicii” și „Grui Sănger” apoi „Dan Căpitan de plai” și „Dumbrava roșie” aceasta din urmă cuprinde multe frumuseți, e aproape un poem.

*) Fără să fi ținut seamă de principiul ulterior decretat în folclorică, de a redă absolut exact textele versurilor din poezia poporană.

5. *Ostașii noștri* cuprind poeziile scrise cu ocaziunea războiului de Independență, cum sunt Hora dela Grivița, Frații Jderi, Hodja Murad Pașa, Balcanul și Carpatul, ș. a.

Amintim în special aci, frumoasa poezie „Pohod na Sibir”, în care se arată cu multă putere plastică și de sentiment, soarta deportaților din Rusia autocrată.

6. Pentru începutul de teatru, și în special pentru a fi jucate de amicul său Matei Milo, vestit în istoricul teatrului român, V. Alexandri a scris, după condițiile vieții de atunci și pentru îndrumarea sentimentului public, cum și pentru îndreptarea limbii, pocite de franțozomani, greci, ovrei ori țigani un mare număr de piese de teatru și monologuri. — Cântece comice sunt: Mama Anghelușa, Herșcu Boccegiul, Susurugiul, Barbu Lăutarul, Vivandiera. — Operete și comedii, prin cari lovea în păcatele vremii: Iorgu dela Sadapura, Piatra din casă, Coana Chirița, Boerii și Ciocpii.

Piese teatrale de categorie superioară literară, sunt Despot-Vodă, Fântâna Blanduziei și Ovidiu.

Poetul caută să idealizeze persoanele. Despot-Vodă e bine prins, în caracterul ce i-se dă, culoarea locală de asemenea e bună. — Celelalte două, sunt cam îndepărtate de felul societății române, pe cari o descriu. Dar scâpărările de cugetări și frumusețea fără seamăn a limbii, fac din ele (mai ales Fântâna Blanduziei) adevărate comori, ele sunt mărgăritarele literaturii române.

(Va urma.)

Să întregim!...

La începutul anului, în cursul căruia înaintăm, am înregistrat în coloanele acestea, încetarea apariției »*Vetrei Școlare*«.

Tânguirea noastră eră sentimentală... dar nu exhaustă în întregime motivarea desastrului. După recentele cercetări temeinice însă, ne permitem a întregi istoricul decedului numitei reviste pedagogice, prin citațiunile ce facem mai jos, citațiuni luate din izvoare competente și în măsură de a spune un cuvânt de greutate în cumpăna adevărului și intereselor de natura celor reprezentate de revista apusă.

Iată, ce ne spune în această privință »*Lucăfărul*«, Nr. 5 din a. c.:

Pentru încetarea din viață a acestei reviste pedagogice, tocmai acum când statul asigură învățătorilor noștri o leafă îndoită, nu putem trece la ordinea zilei. Să vedem, pentru ce a apărut și pentru ce a trebuit să dispară această revistă, care eră să fie un îndrumar pentru dascălii dela sate, chemați să învețe țărănimea la o viață mai rațională, mai morală și prin urmare mai ușoară.

În Nr. 1 al acestei reviste se spune, că profesorii dela Seminarul Andreian din Sibiu, la redactarea unei foi pedagogice, „au fost mai ales determinați de dorința exprimată în diferite conferințe învățătoresci și în ziare, de a avea un organ pedagogic, precum și de dorul de a contribui... la perfecționarea statului nostru învățătoresc”. E limpede: Foștii elevi, astăzi învățători la

sate, au dorit să aibă și în practica carierii lor sfaturile și îndrumările profesorilor, iar aceștia din urmă au fost și sunt conștienți, că o învățătorime, căreia nu-i dă nimeni nici o îndrumare, cum să se facă educația țărănimei noastre, nu e capabilă de o acțiune unitară și prin urmare nu-și poate împlini chemarea. Cunoștințele învățate în cursul pedagogic se uită repede; lecțiile devin mehanice și prin urmare un ehin atât pentru învățător cât și pentru copii.

O premenire continuă a acestor cunoștințe se impunea deci; învățătorii au cerut-o și profesorii le-au dat-o, pentru neînsemnata sumă de 6 cor pe an.

Cum se face atunci că revista totuși n'a putut trăi din pricina lipsei de abonați? Să cercetăm posibilitățile cauzelor acestei lipse de abonați. Nu pot fi decât următoarele: sau revista nu a împlinit așteptările învățătorilor; sau cererea învățătorilor a fost numai paradă de vorbe pe la conferințele învățătoresci; sau, în sfârșit, învățătorii noștri nu simt necesitatea de a se mai ocupa de chestiuni pedagogice. Lipsa mijloacelor materiale nu se poate admite, fiind vorba numai de 3 fl. pe an.

Învățătorii nu sunt în stare să judece prestațiunile profesorilor dela Seminar în domeniul pedagogiei, fiindcă acest fapt ar presupune o cultură superioară la învățători, pe care ar trebui să și-o câștige fie prin experiență și observație fie prin studii scrise în limbi streine. Învățători de aceștia vom avea desigur puțini. Prin urmare presupunerea primă trebuie să o înălțăm. Mai rămân celelalte două pe cari noi le socotim ca adevăratele cauze ale încetării revistei »*Vatra Școlară*«. Aceste cauze ne permit însă să auncăm o privire în viața sufletească a învățătorimii noastre; ne permit să ne facem o idee despre felul cum își înțelege ea chemarea.

Învățătorii noștri — adevărații cei cari erau obligați să susțină »*V. Șc.*« — atunci, când nu mai vreau să aibă nici o îndrumare dela foștii lor profesori, când nu mai simt nevoia unei culturi pedagogice, care să le înlesnească îndeplinirea misiunii lor, dovedese că sunt mai mult gospodari, oameni de afaceri, — decât învățători. Cele câte-va ore dintr'o zi, pe cari, în schimbul retribuției, sunt siliți să le stea împreună cu băieții de țărani, se chină să repete metodele ce le-au învățat în tineretă. Dresează mecanic pe copii să memorizeze cele câteva cunoștințe impuse de planul de învățământ, și cu toții abia așteaptă să vie lunile de vară, să-și poată vedea mai bine de trebușoare. Așa sunt multe cariere de ale învățătorilor noștri. Așa se pare că-și tocesc viața dascălii, cari se numesc luminătorii poporului. Prea puțini sunt între dânșii cari sunt conșții de responsabilitatea chemării lor și cari prin urmare, într'adevăr lucrează cu dragoste sinceră și din toate puterile, pentru înaintarea țărânimii, care-i plătește.

Învățătorii noștri ar putea să recite în fiecare zi, în loc de »*Tatăl nostru*«, următoarele cuvinte ale unui profesor dela seminarul Andreian din Sibiu:

»Orice faptă, orice preocupare, toată munca noastră trebuie să aibă în vedere numai poporul nostru. Tot ce suntem și ce avem noi azi, suntem prin el și dela el. Deci se cade, ca spre folosul poporului să se îndrepte lucrarea noastră a tuturor«.

Să întregim însă, aceste prețioase aprecieri și cu o seamă de mărturisiri sincere, adresate unui »anonim« (?) s. (!) în coloanele acestei reviste »*Biserica și Școala*« (XXXIII. 3. 7.) sub titlul de »*Lămuriri*«, de d-l inv. I. V. căci suntem

de părerea creștinească: »Mărturisirea păcatelor, e ușurarea boalei!«

...Când am fost la Sibiu în anchetă, conferința delegaților (învățătorimii!) s'a declarat pentru susținerea „Vetrei Școlare“, puind unica condiție, ca în comitetul de redacție să intre și câte un învățător din fiecare dieceză. Eu am și făcut la timpul său recomandăție în persoanele colegilor George Jian pentru dieceza Caransebeșului și Iosif Moldovan pentru dieceza Aradului; dar refuzarea categorică a on. comitet de redacție, a făcut rea impresie asupra învățătorimii.

Am întregit, — să conchidem:

Învățătorii au cerut, poate... rang, alături cu profesorii?

Au ei oare o egală cultură?

Sapientii sat.

CRONICA.

Candidații de preoți, cari au făcut examenul de calificare preoțească Luni și Marți, sunt următorii: Nicolae Sirca, Aurel Părvu, George Todan, Ignatie Porge, Laurențiu Juga, Alex. Dărăbanț, Terentie Popa, George Teaba și Avram Leahu.

Sinodul protopopesc din Chișineu și raportul către acel sinod s'au ocupat de două însemnate probleme și anume: Concubinatul și asigurarea salariilor învățătoarești.

Se constată, că grație circularului P. S. Sale D-lui Episcop diecezan, ascultat și aplicat de preoțime, s'a redus în tract numărul concubinatelor, față cu stările din trecut, cu 20%.

În ce privește îmbunătățirea salarelor învățătoarești, în 11 școale au asigurat comunele parohiale, 2 au promis că se vor îngrijii până la 1910, 1 recurge pentru ajutor la V. Consistor, 5 la stat. Impresia, ce ne face acest rezultat e, că — precum și în alte multe locuri, în ce privește acoperirea salariilor învățătoarești prin însăși comunele parohiale, — poporul jertfește, dacă e bine condus (Exemple: Timișoara, Arad, ș. a.)

Alegeri de protoprezviteri. La alegerea de protoprezviter pentru tractul Hațegului, săvârșită Joi, 14/27 Februarie, a întrunit candidatul Dr. Cornel Popescu, paroh în Deva, 61 voturi, și Ioan Popoviciu, paroh în Ghelmar, 4 voturi.

— În protoprezviteratul de nou înființat al Gogașului s'a făcut Joi alegerea de protoprezviter, cu care ocaziune a primit domnul Ioan Popoviciu, paroh în Ghelmar, 44 voturi și dl Dr. I. Dobre, catihet în Sibiu, 17 voturi.

Comisiunea administrativă a comitatului Făgăraș, scrie „Gazeta Transilvaniei“ — a declarat prin ordinul Nr. 336/1908 unsprezece școale populare rom. grănițarești din comitat ca școale cu limba de propunere maghiară, cu adausul ca elevilor români să li-se propună limba română numai începând din clasa III și numai în 2 ore pe săptămână. Comunele la cari se refereste acest ordin sunt: Viștea-inf., Copăcel, Lisa, Mărgineni, Berivoiul-mare, Ohaba, Tohanul vechiu, Scorei, Țințari, Vaida-Recea și Voila.

Idel frumoase despre școală. În onoarea aniversării a 57-a a d-lui Sp. Haret ministrul învățământului din România s'a dat un banchet, la care sărbătoritul a spus remarcabile cuvinte. În ceea ce privește roadele date de școală, trebuie să se țină seamă de contingentul de forțe pe care școala l-a dat în toate

ramurile de activitate publică. De aceea d-sa e optimist în ceea ce privește menirea și rezultatele școlii. Cea mai bună urare ce o face este, ca corpul profesoral să-și înțeleagă misiunea, aducând fărăi toate serviciile pe cari poate să le aducă: oamenii de școală să facă educația nu numai a școlii ci educațiunea națiunii întregi.

Veste bună. Ministrul de culte a dat domnului Z. Bârsan și doamnei permisiune să facă turneuri teatrale prin Ungaria, neimpedecați și nesupărați de autorități. Prefuiții nostri artiști vor începe acum cât mai curând turneul anunțat.

Cronica bibliografică.

Candela, 1908 nr. 2: Viața și activitatea s. apostol Paul. Plângerile lui Ieremia. Întrebări și cazuri pastorale. — Text rutean. — Dare de seamă de consilierul consistorial ort. Manasterschi. Cronica.

Biserica Ortodoxă Română XCXI. 10. Anul 1908. Suferințele creștinilor din Turcia în veacul XVIII-lea. Ciprian. Asupra ideilor superstițioase din popor. Hristostom ca învățător al ad. bis. Catagrafie. Obiceiuri vechi, Evangelia, Cronica. Bibliografie ș. a.

Viața Românească III. 1. M. Sadoveanu, Dudaia Margareta. Oct. Goga, Fior (versuri). Philippide, Cum se apără specialistul român. A. Vlahuță, Dreptate (versuri). William Ritter, Frescurile din Wiesbaden. St. O. Iosif, Tannhäuser. C. Stere Social democratism sau poporanism (c. V. Problema democratismului). G. Coșbuc, Nucul (versuri). Iean Bart, Datorii uitate. Tzigara-Samurcaș, Cronica artistică. C. S. Mizeria țărănimii și repartizarea proprietății. A. Mirea (versuri). S. Secula Gimnaziul Românilor din granița bănățeană. I. Grămadă, Societatea arhiologică română din Bucovina. Miscelanea, Recenzii, Revista Revistelor, Variații, Mișcarea intelectuală în străinătate. Bibliografie.

La Gura Văii, nuvelă de N. Rădulescu Niger, Nr. 301 din „Biblioteca pentru toți“, preț 30 bani. Această nuvelă e cea dintâi lucrare a acestui autor care apare în colecțiunea „Bibliotecei pentru toți“. D. Rădulescu Niger, e unul din cei mai fecunzi scriitori români. În afară de cinci sau șase volume de poezii, d-sa a scris nuvele și mai multe romane cari au un deosebit succes. Direcțiunea „Bibliotecei pentru toți“ recomandă, îndeosebi noua lucrare a acestui scriitor fruntaș și din cei mai originali.

„Cea din urmă zi a unui condamnat“ de Victor Hugo „Biblioteca pentru toți“ Nr. 313, preț 30 bani. Nu este chestiune care să pasioneze mai mult opinia publică și să fi născut mai multe discuții ca cea a pedepsei cu moarte. Această chestiune n'a putut să lase indiferent pe genialul poet Victor Hugo, care a luptat cu convingere și mult avânt pentru drepturile omului. El a protestat din toate puterile în contra celei mai barbare pedepse și o consecință a acestui protest este și povestirea: „Cea din urmă zi a unui condamnat“. Victor Hugo, cu o putere proprie numai geniului său, ne face să asistăm ceas cu ceas, minut cu minut la agonia înceată și groaznică a unui osândit la moarte. Vedem suferințele lui, tualaeta lui ultimă, mersul lui la eșafod și ni-se umple sufletul de revoltă durere și spaimă. S'ar părea că însăși noi asistăm la execuție. Această carte prezintă un viu interes pentru ori și cine. Catalogul complet al „Bibliotecei pentru toți“ a se cere Librăriei editoare. Alcalay. București.

Concurs.

Pe baza decisului Vener. Conzistor de sub Nr. 798/1908, se publică din oficiu concurs, pentru stațiunea învățătorească din **Roșia**, cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. În bani 240 cor.; 2. 5 șinice grâu 60 cor.; 3. 5 șinice cucuruz 50 cor.; 4. 4 stângeni de lemne 80 cor.; 5. Pentru conferință și scripturistică 18 cor. 6. Cvarțir și grădină.

Cel ales va avea să provadă și cantoratul și școala de repetiție fără altă remunerație.

Reflectanții, au să-și înainteze recursurile ajustate regulamentar și adresate com. parohial din Roșia, la ofic. pprezv. din Buteni (Buttyin) în timpul indicat, având a se prezenta în o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Trăian I. Magier pprezv. insp. școl.

—□—

1—3 gr.

În urma ordinului Veneratului Conzistor dela 14/27 Decemvrie 1907 Nr. 7238/907 se escrie concurs pentru parohia de clasa I-a din Arad-Gaiu, protoprezbiteratul Aradului, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă. Biserica și Școala, cu admiterea și a reflectanților cu cvalificațiune de clasa a II-a.

Emolumentele sunt: 1. Casa parohială cu intravilan și încât casa parohială se află în stare slabă aceea s'a hotărât a se repara. 2. În birul preoțesc dela 170 numere de case o măsură de grâu, iar dela jileri câte 1 cor. 3. Stolele uzuat. 4. Intregirea dotației dela stat sub numirea de congruă conform cvalificațiunii alesului.

Reflectanții au a-și trimite recursurile ajustate conform Regulamentului în termenul prescriș, având a se prezenta înainte de alegere, în vre-o Duminecă, sau sârbătoare, în sf. biserică din Arad-Gaiu spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și predică.

Arad, la 1/14 Februarie 1908.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Beleş* protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătorească dela școala confesională gr. or. română din **Jadani** (Zsádány) ppresb. Timișorii, com. Timiș se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Emolumentele anuale împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 1000 coroane dela comuna bisericască; 2. cvarțir cu 3 obilii, 1 culină, 1 cămară și grajd pentru vite, — și grădină intravilană de 800⁰; 3. dela comuna politică 100 cor. pentru conducerea școalei agronomice cu adulții; 4. pentru conferință și adunarea generală 20 coroane; 5. dela înmormântări unde e poftit 1 cor.; 6. pentru conducerea și întruarea corului vocal în lunile de iarnă Decemvre și Ianuarie se dă alesului dela sf. biserică 1 jugher de pământ arător ca remunerație anuală, liber de dare, în preț de 50 coroane.

Comuna bisericască dă alesului cvincevenal statorit de lege numai după 5 ani de serviciu prestați în comună, și deci dela recurenți cere declarație în scris, ajustată la recurs, că de când își formează drept la cvincevenal?

Doritorii de a ocupa acest post vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic precum și în conducerea corului. Abilitatea de a conduce și instrua cor să se documenteze cu atestat la recurs.

Recursurile ajustate conform legii sunt a se prezenta în termen regulamentar P. O. Oficiu protoprezbiteral din Timișoara.

Dat din ședința com. par. ținută la 24 Ianuarie 1908.

Nicolae Vulpe

notarul com. par.

Valeriu Iacob

președintele com. par.

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Tr. Putici* m. p. inspector de școale.

—□—

3—3

Pe baza decisului Vener. Conzistor de sub Nr. 198/1908, se publică din oficiu concurs pentru stațiunea învățătorească dela școala cu clasele inferioare din **Chisindia**, cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. În bani 440 cor. 2. Folosința unui intravilan și 9 jugere pământ arător și fânaț 80 cor. 3. 8 stângeni de lemne din care se va încălzi și școala 128 cor. 4. Conferință 20 cor. 5. Scripturistică 6 cor. 6. Venite cantonale 50 cor. Cvarțir se va edifica.

Cel ales va avea să provadă și cantoratul și școala de repetiție fără altă remunerație.

Reflectanții au să-și înainteze recursurile ajustate regulamentar și adresate comit. par. din Chisindia, ofic. prezb. din Buteni (Buttyin) în timpul indicat, având a se prezenta în o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Trăian I. Magier pprezv. insp. școl.

—□—

3—3 gr.

Licitațiune minuendă.

Pe baza concluzului Ven. Conzistoriu diecezan din Arad, dtto 7/20 Febr., a. c. Nr. 584/1908, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a s. bisericii gr. or. rom din comuna **Ictar** (pprezv.) Belințului) cu prețul de exclamare 24004 cor. 29 fil., pe ziua de Mercuri în **5/18 Martie**, a. c. la 10 ore din zi, în localitatea școalei conf. din loc. Licitanții au să depună cu începerea licitațiunii, sau în papire de valoare acceptabile, din prețul de exclam. Planul, proiectul de spese și condițiunile de licitație, se pot vedea în oarele oficioase la oficiul parohial din Ictar. Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care are încredere mai mare.

Licitanții nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese pentru participare la licitațiune.

Ictar, 16/29 Febr., 1908.

Comitetul parohial.

Romul Secoșian,
preot, președinte.

V. Amandia,
not. com. par.

—□—

1—3

Telefon Nrul 266.

Telefon Nrul 266.

Tipografia Diecezană

se recomandă a execută tot felul de lucrări tipografice, ce se țin de această branșă, și anume:

Opuri și broșuri

Invitări, Bilete de logodnă după dorință și în culori, Bilanțuri, Anunțuri funebreale, Statute, Libele, Circulare, Afișe, Bilete de cununie după dorință, Bilete de intrare, Cărți de vizită diferite formate, Menu, Plicuri cu firmă, Obligațiuni, Diferite tipărituri pentru bănci; etc. etc.; precum și
NOTE MUZICALE
 pentru cor, pian, violină, cari se efectuează prompt și în cel mai scurt timp.

Prețuri curente.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ
ARAD, St. Batthyányi Nr. 2.

Lângă Conzistorul gr.-or. rom.

Telefon Nrul 266.

Telefon Nrul 266.